ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 1.7.2025 г.
COM(2025) 352 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Годишен доклад за 2024 г.: Деветнадесети годишен доклад относно осъществяването на помощта от ЕС съгласно Регламент (ЕО) № 389/2006 на Съвета от 27 февруари 2006 г. за създаване на инструмент за финансова подкрепа с цел насърчаване на икономическото развитие на общността на кипърските турци

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Годишен доклад за 2024 г.: Деветнадесети годишен доклад относно осъществяването на помощта от ЕС съгласно Регламент (ЕО) № 389/2006 на Съвета от 27 февруари 2006 г. за създаване на инструмент за финансова подкрепа с цел насърчаване на икономическото развитие на общността на кипърските турци

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Регламент (ЕО) № 389/2006 на Съвета[1] („регламента относно помощта“) представлява основата за предоставянето на помощ на общността на кипърските турци. В него е предвидено изискването за ежегодно докладване пред Европейския парламент и пред Съвета. Целта на програмата за помощ за общността на кипърските турци е да се подпомогне обединението на Кипър чрез насърчаване на икономическото развитие на тази общност, с особено ударение върху икономическата интеграция на острова, подобряването на контактите и изграждането на мостове между двете общности и на връзки с Европейския съюз и върху подготовката за прилагането на достиженията на правото на ЕС след разрешаване на кипърския проблем.

2. ПРОГРАМИРАНЕ НА ПОМОЩТА

Между 2006 г. и края на 2024 г. за действия по регламента относно помощта бяха програмирани средства в размер на 726 949 162,93 EUR. Поетото през септември 2024 г. задължение по годишната програма за действие за 2024 г. е в размер на 39 471 756,30 EUR[2]. Многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г. с общ бюджет в размер на 240 милиона евро предостави на програмата многогодишна перспектива посредством разпоредба за стабилно финансиране на годишна основа. Програмата за помощ обаче е с извънреден и временен характер, като целта ѝ е да подготви и улесни, по целесъобразност, пълното прилагане на достиженията на правото на ЕС в зоните на Република Кипър, в

[1] Регламент (ЕО) № 389/2006 на Съвета от 27 февруари 2006 г. за създаване на инструмент за финансова подкрепа с цел насърчаване на икономическото развитие на общността на кипърските турци и за изменение на Регламент (ЕО) № 2667/2000 на Съвета относно Европейската агенция за възстановяване (ОВ L 65, 7.3.2006 г., стр. 5).

[2] Решение за изпълнение на Комисията от 3.9.2024 г. за приемане на програма за действие за общността на кипърските турци за 2024 г. (C(2024) 6106).Aid Programme decision 2024 - European Commission („Решение относно програмата за помощ за 2024 г. – Европейска комисия“).

които правителството на Република Кипър не упражнява ефективен контрол, след разрешаването на кипърския проблем.

Както в регламента относно помощта, така и в Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093 на Съвета за определяне на многогодишната финансова рамка[3] е предвидена възможност за преразглеждане в случай на обединение.

3. МЕХАНИЗМИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Програмата се изпълнява в зоните на Република Кипър, в които правителството на Република Кипър не упражнява ефективен контрол („неконтролираните от правителството зони“), а прилагането на достиженията на правото на ЕС е временно преустановено по силата на Протокол № 10 към Акта за присъединяване. Помощта се осъществява при пряко и непряко управление.

Комисията работи в единствен по рода си политически, правен и дипломатически контекст. Предоставянето на помощ съгласно регламента относно помощта не означава признаване на какъвто и да било орган на власт в съответните зони, различен от правителството на Република Кипър. За изпълнението на програмата са необходими ad hoc договорености, като същевременно се спазват принципите на доброто финансово управление. Приетите мерки включват интензивен мониторинг на договорите и предоставяне на подкрепа за бенефициерите, преразгледани условия на плащане и внимателен подход към използването на банкови гаранции. Помощта включва значителни по размер безвъзмездни средства, чието управление изисква много ресурси.

Общността на кипърските турци трябва постепенно да възприеме правото на ЕС, за да се подготви за обединението, след като се премахне временното преустановяване на неговото прилагане в съответствие с Протокол 10, когато влезе в действие цялостно уреждане на кипърския въпрос, и с оглед на това да се улесни изпълнението на финансираните по програмата за помощ проекти.

Комисията изпълнява проектите, избрани чрез Службата за подпомагане на програмата на ЕС в неконтролираните от правителството зони в Никозия. Представителството на Комисията в Кипър също така е домакин на срещи, семинари и пресконференции и предоставя на кипърската общественост на целия остров информация относно различни теми, включително относно програмата за помощ. Освен това информационният център на ЕС, финансиран по програмата за помощ, провежда редица мероприятия за информиране и популяризиране, като предоставя информация за политиките, приоритетите и действията на ЕС в подкрепа на общността на кипърските турци и популяризира европейската култура.

4. ИЗПЪЛНЕНИЕ ПРЕЗ ОБХВАНАТИЯ ОТ ДОКЛАДА ПЕРИОД

4.1. Общ преглед

Комисията продължава да прилага регламента относно помощта, придържайки се към общата цел за подпомагане на обединението. В случай на цялостно уреждане на кипърския въпрос Съветът ще вземе решение с единодушие въз

[3] Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093 на Съвета от 17 декември 2020 г. за определяне на многогодишната финансова рамка за годините 2021—2027 (ОВ L 433I, 22.12.2020 г., стр. 11).

основа на предложение от Комисията относно необходимите изменения на регламента.

Подкрепата през 2024 г. се състоеше главно в продължаване на водещите инициативи, като например програмата за стипендии на ЕС и мерките за изграждане на доверие в подкрепа на Техническия комитет за опазване на културното наследство и на Комитета за безследно изчезналите лица, инициативи на гръцко-турските технически комитети, както и в насърчаване и създаване на възможности за търговия и от двете страни на демаркационната линия.

Подкрепата за икономическото развитие на общността продължава да бъде ключов елемент на програмата. Беше предоставена помощ за модернизиране на стандартите в ключови икономически сектори посредством проекти, насочени към частния сектор и стопански субекти в хранителната промишленост. Бяха положени значителни усилия за подобряване на здравето на животните и безопасността на храните в общността на кипърските турци.

Комисията продължи да оказва подкрепа на общността на кипърските турци за изпълнение на стандартите на ЕС, определени в пакета от две мерки, приети от Комисията през 2021 г., с които сиренето „Χαλλούμι“ „Halloumi“/„Hellim“ се регистрира като защитено наименование за произход (ЗНП) и се определят условията за движението на този продукт през демаркационната линия. Освен това Комисията продължи да свиква заседания на неформалната работна група относно „Halloumi“/„Hellim“, в която са обединени заинтересовани страни от двете кипърски общности.

През 2024 г. бяха приключени значителни инфраструктурни обекти, финансирани от ЕС, включително подмяната на канализационния тръбопровод на Никозия, водоснабдителни инсталации, спортни съоръжения за младежи и системи за възобновяеми енергийни източници. Канализационната мрежа на Фамагуста беше завършена без недостатъци и беше оповестено проучване за първата гръцко-турска слънчева електроцентрала. Комисията продължи да подпомага секторите в областта на околната среда, като разглеждаше теми от значение за целия остров, например кръговата икономика и качеството на въздуха.

Все още се наблюдават значителни разминавания в способността на бенефициерите да приложат ефективно действащото законодателство на ЕС след влизането в сила на цялостно уреждане на кипърския въпрос. Общността на кипърските турци обаче продължи да отбелязва съществен напредък в множество области, например безопасността на продуктите, мерките срещу изпирането на пари, образованието, статистиката и околната среда, и проявява деен интерес да работи и в други сектори и области.

В края на годината 98 договора бяха в процес на изпълнение по линия на програмата за помощ.

4.2. Напредък по цели

Общата цел на програмата за помощ е да се подпомогне обединението на Кипър чрез насърчаване на икономическото развитие на общността на кипърските турци, с особено ударение върху икономическата интеграция на острова,

подобряването на контактите между двете общности и с Европейския съюз, както и върху подготовката за прилагането на достиженията на правото на ЕС.

Дейностите, предприети през 2024 г. по всяка от целите на регламента относно помощта, са описани по-долу.

4.2.1. Цел 1: Насърчаване на социалното и икономическото развитие

Чрез програмата за помощ Комисията продължи да направлява и насърчава икономическата интеграция и развитие, предоставяйки пакети с финансова помощ на малки и средни предприятия (МСП) в общността на кипърските турци с цел повишаване на конкурентоспособността и иновациите. Като се има предвид, че МСП съставляват гръбнака на икономическата дейност в общността на кипърските турци, през 2024 г. беше стартирана нова многогодишна програма за подпомагане „eunite:SME“, чрез която да се подпомогнат кипърските турци да изпълнят стандартите на ЕС, а също иновациите и предприемачеството. През 2024 г. на 45 дружества, които извършват търговска дейност или се интересуват от извършване на търговска дейност през демаркационната линия, беше предоставена безвъзмездна помощ в размер на близо 2 милиона евро. Тази сума е в допълнение към повече от 2554 договора за отпускане на безвъзмездни средства на малки и средни предприятия през предходни години, с което общата стойност на безвъзмездните средства, предоставени на МСП от началото на програмата за помощ, възлиза на повече от 27 милиона евро.

Що се отнася до икономическата конвергенция, през 2024 г. продължи сътрудничеството със Световната банка в областта на макроикономическия мониторинг, статистиката, улесняването на търговията и подобряването на бизнес средата на общността на кипърските турци. Бяха приключени три ключови оценки, а именно: „Distributional Impact of Fiscal Policy in the Turkish Cypriot community“ („Разпределителното въздействие на фискалната политика в общността на кипърските турци“), „Estimation of an absolute poverty line for the Turkish Cypriot economy“ („Приблизителна оценка на линията на абсолютна бедност за общността на кипърските турци“) и „Living Standards Assessment for the Turkish Cypriot community“ („Оценка на стандарта на живот за общността на кипърските турци“), а констатациите от тях бяха обсъдени със съответните заинтересовани лица. В оценките бяха подчертани предизвикателствата и възможностите пред икономиката на общността на кипърските турци и те спомогнаха за подобряване на изготвянето на фактологично обосновани политики. Проектът за техническа помощ относно надзора на пазара, който стартира през 2022 г., продължи и през 2024 г. Целта на този проект е въвеждане на нови и усъвършенствани практики в методиката, стандартизацията, акредитацията и оценяването на съответствието. В тясно сътрудничество с частния сектор проектът допринесе за подобряване на бизнес средата в общността на кипърските турци и за гарантиране, че произведените на местно равнище стоки отговарят на стандартите на ЕС. Беше създадено допълнително сътрудничество в този сектор с експерти от инструмента на ЕС за TAIEX (техническа помощ и обмен на информация), с който се подпомага навлизането на съгласувани с европейските правила стандарти.

В контекста на изпълнението на схемата за ЗНП на ЕС за сиренето „Χαλλούμι“ „Halloumi“/„Hellim“ в общността на кипърските турци с техническата помощ на ЕС продължи подпомагането на земеделски стопани, фабрики в хранителната промишленост и местни органи с цел изпълнение на изискванията на схемата за

ЗНП на ЕС. Вследствие на това до края на 2024 г. общо четирима производители на сирене „Halloumi“/„Hellim“ и 24 стопанства в общността на кипърските турци бяха сертифицирани по схемата за ЗНП. Освен това започна подготовката за пилотна програма за отглеждане на овце и кози с цел увеличаване на млекодобива и повишаване качеството на млякото. Подкрепата включваше и съдействие за предотвратяване, установяване и последващо изкореняване на болести по животните и за управление на здравето при животните съгласно стандартите на ЕС. През 2024 г. бяха предоставени безвъзмездни средства в размер на 2,6 милиона евро на 21 стопанства и три мандри с цел да бъдат подпомогнати, за да изпълнят стандартите на ЕС при производствените процеси и да увеличат производствения си капацитет. Предоставената от ЕС техническа помощ бе съпътствана със срещи на неофициалната гръцко-турска работна група на ЕС по въпросите на „Halloumi“/„Hellim“.

Заради своята икономическа и социална значимост подкрепата за земеделските стопани и стопанските субекти в хранителната промишленост съставлява част от по-широката подкрепа на ЕС за подобряване на селския поминък и развитие на общността на кипърските турци. През 2024 г. беше стартирана нова многогодишна инициатива „eunite: AgriBusiness“, която има за цел i) засилване на земеделското ноу-хау в общността на кипърските турци, следвайки подхода на системите за знания и иновации в селското стопанство (AKIS) на ЕС, ii) повече консултантски услуги за земеделските стопанства и iii) насърчаване на иновациите и устойчивия растеж на селскостопанската и селската околна среда.

Комисията продължи да подкрепя обучението, със специален акцент върху професионалното образование и обучение, ученето през целия живот и професионалното развитие на учителите от общността на кипърските турци. Бяха създадени пакети с учебни програми за 29 професии, които бяха стартирани пилотно в девет училища, и бяха проведени интервюта и фокус групи със 114 учители и 88 ученици. Бяха изготвени и предоставени на училища насоки в междусекторни области, като например здравеопазване и безопасност, предприемачество, защита на околната среда и чужди езици при заетите лица. Беше извършена оценка на нуждите от обучения за професионалното развитие на учителите във всички училища в общността на кипърските турци. В тази оценка бяха определени четири основни теми (ефективно преподаване и учене, училищно лидерство, приобщаващо образование, безопасни училища и управление на кризи). За всяка от тях беше създадена комисия, която впоследствие разработи съответните модули за обучения.

През 2024 г. Комисията продължи да предоставя помощ за насърчаване на търговията през демаркационната линия. Нови видове преработени храни и материали, които влизат в контакт с храни, бяха успешно въведени в търговския обмен през демаркационната линия и пуснати на пазара в ЕС. Деловите среди проявиха голям интерес към повишаване на степента на съответствие със стандартите на ЕС. Това сочат множеството запитвания до „системата на ЕС за обслужване на едно гише“ в Кипър, която предоставя знания, подкрепа и възможности за изграждане на връзки на предприятията и търговците, които проявяват интерес или вече извършват търговия през демаркационната линия. От началото на инициативата през 2023 г. системата на ЕС за обслужване на едно гише е предоставила персонализирана подкрепа на 85 търговци.

4.2.2. Цел 2: Развитие и преструктуриране на инфраструктурата

По линия на Програмата на ООН за развитие (ПРООН) продължиха действията за въвеждане на „Инструмента за местна инфраструктура“ на ЕС (LIF) чрез текущи споразумения за финансов принос, подписани с Комисията, за общата сума от 36,7 милиона евро. Механизмът предоставя подкрепа за подготовката и осъществяването на важни местни инфраструктурни инвестиции. Това включваше замяна на канализационния тръбопровод „Trunk E“ в градската зона на Никозия, монтаж на водни резервоари и автоматични помпени системи в Лефка/Лефке, предоставяне на спортни структури и съоръжения в четири училища и инсталиране на фотоволтаични системи за слънчева енергия в Лефка/Лефке и в Центъра за сътрудничество „Kormakitis“.

Ремонтните дейности по канализационната мрежа на Фамагуста приключиха успешно и до края на срока за уведомяване през декември 2024 г. не бяха докладвани съществени недостатъци в извършените дейности. Освен това беше изготвено предварително проучване за осъществимост за изграждане на гръцко-турска слънчева електроцентрала в буферната зона, което беше представено на кипърските общности през февруари 2024 г.

Структурните предизвикателства, свързани с експлоатацията на депото за отпадъци в общността на кипърските турци, не бяха решени и през 2024 г. За съжаление през 2024 г. не бяха отстранени и по-рано установените недостатъци във връзка с неефективната експлоатация и управление на депото за отпадъци. Комисията потвърждава ангажимента си да помогне на бенефициера да коригира положението, при условие че се вземат подходящи стратегически решения относно неговото управление.

С цел подобряване и защита на околната среда Комисията продължи да изпълнява дейностите по изграждане на капацитет за кипърските общности. През 2024 г. бяха проведени няколко обучения и семинара за стотици специалисти по околната среда в областта на системите за управление на околната среда, анализа на данни за управление на околната среда, качеството на въздуха, кръговата икономика и управлението на горите и други свързани направления. Освен това на Кипърския симпозиум за околната среда през декември 2024 г. се събраха водещи експерти в областта на околната среда на тридневно обсъждане на общите проблеми и решенията на екологичните предизвикателства.

4.2.3. Цел 3: Насърчаване на помирението, мерки за изграждане на доверие и подкрепа за гражданското общество

Комитетът за безследно изчезналите лица, който получава подкрепа чрез споразумение за финансов принос с ПРООН, продължи работата си на място и лабораторната си дейност. Към края на 2024 г. от общо 2002 безследно изчезнали лица комитетът е ексхумирал тленните останки на 1186 лица. 1051 от тях бяха генетично идентифицирани и върнати на семействата им.

През 2024 г. беше подписано ново споразумение за финансов принос в размер на 2,6 милиона евро за финансиране на работата на комитета през 2025 г. През периода 2006—2024 г. ЕС е отпуснал общо 41,1 милиона евро в подкрепа на дейностите на Комитета за безследно изчезналите лица, което представлява 80 % от цялото финансиране за комитета за този период.

Опазването на културното наследство се запази като ключов компонент на мерките за помирение и изграждане на доверие, които подкрепя програмата за

помощ, в тясно сътрудничество с гръцко-турския Техническия комитет за опазване на културното наследство. В периода 2006—2024 г. програмата за културно наследство е получила общо средства от ЕС в размер на приблизително 30 милиона евро. Това осигури възможност за опазване, структурно укрепване, физическа защита или възстановяване на 178 обекта на културното наследство на острова.

По схемата за стипендии на ЕС за кипърски младежи съвместно с United World Colleges девет млади кипърски гърци и девет млади кипърски турци получиха възможност да учат в United World Colleges. От създаването на схемата досега 64 изявени млади кипърски турци и гърци са завършили двугодишен курс за International Baccalaureate (международна диплома за средно образование) в някой от колежите на United World Colleges, които имат за цел да обединяват хората за мир и устойчиво бъдеще. По схемата се насърчават и междуобщностни дейности, насочени към младежта, както и кратки курсове, които да осигурят на младите хора нужния инструментариум, който да им позволи да постигнат положителна промяна в своите общества.

Подкрепата за гражданското общество продължи и през 2024 г. Проектът „Гражданско пространство“, чрез който на организациите на гражданското общество се предоставя техническа помощ, продължи да оказва подкрепа за изграждането на капацитета на организациите на гражданското общество, да насърчава създаването на благоприятна среда за развитието на гражданското общество и да стимулира изграждането на мрежи и осъществяването на съвместни действия с кипърските гърци и други организации на гражданското общество от ЕС.

Организациите на гражданското общество успешно приключиха проекти, свързани с правата на пациентите, служителите, сексуалните малцинства и международните студенти, защитата на околната среда, развитието на младите хора и ролята на средствата за масова информация в процеса на изграждане на мира. Беше подписан нов договор за предоставяне на безвъзмездни средства на стойност 1,7 милиона евро за подпомагане на дейността на форума „Кипърски диалог“, който обединява партньори, синдикати, фирмени/професионални/работодателски асоциации и организации на гражданското общество от двете общности с цел създаване на съвместни визии и инструменти за подпомагане на процеса на уреждане. Беше отправена нова покана за представяне на предложения за средства в размер на 2,25 милиона евро с цел финансиране на дейности на организации на гражданското общество, особено в областта на човешките права, околната среда и изграждането на доверие между двете общности.

Сдружението Human Rights Platform получи допълнително финансиране през 2024 г. и продължи да изпълнява успешно финансираните от ЕС преки споразумения за безвъзмездни средства. Основните дейности бяха съсредоточени върху тематични области на измерението, свързано с равенството между половете, като например борбата с трафика на хора, правата на бежанците и правата на ЛГБТИ+.

4.2.4. Цел 4: Сближаване на общността на кипърските турци с ЕС

От 2022 г. насам Комисията си партнира с Гьоте институт по изпълнението на програмата за стипендии в ЕС.

За сближаването на общността на кипърските турци с ЕС през учебната 2023/2024 г. на студенти от тази общност са били предоставени 126 безвъзмездни стипендии за обучение в университети в държави от ЕС. Беше създадена стратегия за бивши възпитаници, благодарение на която те могат да работят в мрежа и да използват оптимално уменията си чрез различни мероприятия.

От 2007 г. насам са били отпуснати повече от 2275 стипендии на студенти за над 100 университета в 23 държави от ЕС. Тези стипендии подпомагат студенти през първата година от университетското им образование, дипломирани участници в магистърски или докторски програми, както и изследователи и специалисти в по-нататъшното развитие на техните езикови и професионални умения в държавите членки на ЕС.

Информационният център на ЕС се управлява от Службата за подпомагане на програмата на ЕС съвместно с Представителството на Комисията в Кипър. През 2024 г. чрез онлайн и офлайн дейностите си той доби голяма популярност и повиши осведомеността за въздействието на програмата за помощ и за ролята на ЕС в процеса на уреждане на конфликта. Информационният център на ЕС и други финансирани от ЕС проекти организираха повече от 350 действия за популяризиране и комуникация през 2024 г., включително тържества по случай Деня на Европа, на които се събраха над 5000 участници. През този период Комисията изготви 37 информационни листовки, брошури и аудио-визуални материали.

4.2.5. Цели 5—6: Подготовка на общността на кипърските турци за въвеждане и прилагане на достиженията на правото на ЕС

Програмата за техническа помощ и обмен на информация (TAIEX) се използва за постигане на цели 5 и 6 от регламента относно помощта. Инструментът спомага за подготвянето на общността на кипърските турци за прилагането на достиженията на правото на ЕС с оглед на оттегляне на спирането на неговото прилагане след влизането в сила на цялостно уреждане на кипърския въпрос.

TAIEX остава важен инструмент за постигане на целите на програмата за помощ и за подпомагане на търговията през демаркационната линия. Бяха изпълнени дейности по TAIEX в 13 области на действащото законодателство на ЕС с цел приближаване на общността на кипърските турци до стандартите и процедурите на ЕС. Бяха организирани общо 110 експертни мисии и един семинар. Освен това продължиха усилията за изграждане на база данни с всички правни текстове, изготвени с подкрепата на TAIEX, и за гарантиране на високото качество на писмения и устния превод в общността на кипърските турци.

Дейностите по TAIEX отново бяха съсредоточени главно за подкрепа на търговията през демаркационната линия (Регламент (ЕО) № 866/2004 на Съвета). Независими експерти с мандат от Комисията извършваха редовни фитосанитарни инспекции на пресни плодове и зеленчуци, растителни продукти, картофи, мед и риболовни кораби, за да се гарантира спазването на стандартите на ЕС за търговия с хранителни продукти. През април 2024 г. Министерството на здравеопазването на Република Кипър издаде циркулярно писмо, с което разреши търговията през демаркационната линия с още шест

категории преработени храни, а именно: кафе, лимонада, замразени зеленчуци, замразени картофи, консервирани в оцет храни и сушени листа от юта. Експерти по линия на TAIEX гарантираха стандарти и качество на европейско равнище посредством проверки за съответствие на съоръженията в неконтролираните от правителството зони.

4.3. Финансово изпълнение (договори и плащания)

4.3.1. Сключване на договори

През 2024 г. Комисията подписа правни задължения в размер на 37,5 милиона евро.

4.3.2. Плащания

Плащанията през 2024 г. бяха в размер на общо 40,4 милиона евро (37,3 милиона евро през 2023 г.).

4.4. Мониторинг

Комисията е пряко отговорна за изпълнението на повечето проекти (пряко управление). Равнището на наблюдение от страна на служителите на Комисията е много високо, с постоянни контакти с изпълнители, посещения за проверка на място, срещи на място и заседания на ръководния комитет, при засилено сътрудничество с местни координатори на финансирането от ЕС. Екипът за подкрепа във връзка с безвъзмездните средства продължи да подкрепя Комисията с техническа помощ при мониторинга на изпълнението на договорите за отпускане на безвъзмездни средства, като същевременно подпомагаше бенефициерите на безвъзмездни средства при прилагането на правилата на ЕС за изпълнение на договори за отпускане на безвъзмездни средства, включително правилата за вторичното възлагане на обществени поръчки.

Освен това Комисията изпълнява редица договори чрез непряко управление. Изпълнителните организации, като например ПРООН, Световната банка, Гьоте институт и GiZ (германската Агенция за международно сътрудничество), докладват на Комисията съгласно съответните споразумения за финансов принос и администриране. Комисията е тясно ангажирана с ежедневния мониторинг на тези действия.

4.5. Одит и контрол

Препоръките от последния одит, извършен от Службата за вътрешен одит през 2017 г., които се отнасят до договореностите за вътрешен контрол в областта на обществените поръчки, вече са изпълнени изцяло.

4.6. Оценка

През 2022 г. беше публикувана независима оценка на програмата за помощ, обхващаща периода 2013—2018 г. Резултатите от нея бяха удовлетворителни. Според заключенията ѝ програмата продължава да бъде актуална и нейното въздействие като цяло е положително. Оценката потвърди предимствата на европейското измерение и призна, че програмата поддържа жива перспективата за обединение. В нея също така беше подчертано, че програмата е като цяло съгласувана и ефективна. В оценката обаче беше обърнато внимание на факта, че програмата за помощ сама по себе си не може да постигне обединението на Кипър, тъй като това остава задача на двете кипърски общности.

4.7. Информация, публичност и популяризиране

През 2024 г. бяха проведени над 350 дейности за популяризиране и комуникация с цел представяне на приноса на Европейския съюз за развитието на общността на кипърските турци и процеса на уреждане на кипърския въпрос. През 2024 г. Комисията публикува специален доклад, в който се представят усилията, направени по програмата за помощта за цялостното уреждане на кипърския въпрос, за да се гарантира по-добро бъдеще на всички кипърци и да се постигне трайна сигурност и стабилност в Източното Средиземноморие[4].

4.8. Консултации с правителството на Република Кипър

Бяха проведени редовни срещи с представители на правителството на Република Кипър. Комисията продължава да разчита на сътрудничеството от страна на правителството за проверка на правата на собственост и за улесняване на работата на гръцко-турските технически комитети. Комисията също така се среща редовно с представители на Министерството на външните работи и на постоянното представителство на Република Кипър към ЕС.

5. Заключения

Посредством работата, която извършва в съответствие с целите на регламента относно помощта, Комисията продължава да предоставя подкрепа съгласно посочения регламент, за да подпомага обединението на Кипър чрез насърчаване на икономическото развитие на общността на кипърските турци и сближаването ѝ с Европейския съюз.

През 2024 г. помощта остана насочена към области, в които са налице особени предизвикателства пред спазването в бъдеще на действащото законодателство на ЕС, като същевременно беше осигурено ефективен и навременен отговор на възникващите потребности.

От особено значение беше проектите да са съобразени с нуждите, зрели, отговорни и устойчиви и това доведе до положителни резултати, като бъдещите дискусии по програмирането ще продължат да се ръководят от тези принципи. Освен това ще продължат усилията за постигане на по-голямо и дългосрочно въздействие в приоритетни области чрез стратегически действия. В зависимост от нуждите Комисията е готова да осигури ресурси, включително по линия на програмата за помощ, в подкрепа на преговорите за уреждане на конфликта под егидата на ООН и на по-нататъшния развой на събитията, свързани с процеса.

[4] Европейска комисия (2024 г.). „Delivering on EU support to the Cyprus settlement: A legacy and a vision“ („Изпълнение на подкрепата на ЕС за разрешаване на кипърския въпрос: наследство и визия“)